

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ
ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΜΟΝΑΔΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Ημ/νια 09/05/2025

Αριθ. Πρωτ. 121173

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: «Οδηγίες για την έκδοση πρόσκλησης - Όροι επιλεξιμότητας - Επιλεξιμότητα δαπανών και υπόδειγμα πρόσκλησης έργων δημοσίου χαρακτήρα με τα συνημμένα αυτής».

Νομοθετικό Πλαίσιο Εφαρμογής:

1. Ο ν. 4914/2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας “Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε.” και άλλες διατάξεις» (Α’ 61).
2. Ο ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α’ 147), όπως ισχύει, καθώς και τις εγκυκλίους της ΕΑΑΔΗΣΥ για την υλοποίησή του.
3. Η υπ’ αριθ. 39443/12.02.2025 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων “Πλαίσιο εφαρμογής της παρέμβασης Π3-77-4.1 «Στήριξη για τοπική ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤοΚ - Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)» του ΣΣ ΚΑΠ.”, (Β’ 770).
4. Η υπ’ αριθ. 1040/28.03.2023 απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) Άμεσων Ενισχύσεων ΣΣ ΚΑΠ» (Β’ 2179), όπως τροποποιήθηκε με τις υπ’ αριθ. 1571/11-05-2023 (Β’ 3222), 2250/25-07-2023 (Β’ 4717) και 382354/04-12-2024 (Β’ 6735) όμοιες αποφάσεις.

5. Την υπ' αρ. 4760/23.06.2021 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Ανάθεση καθηκόντων Γενικού Γραμματέα Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων», με την οποία διορίζεται ο Δημήτριος Παπαγιαννίδης του Οδυσσέα Γενικός Γραμματέας Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με βαθμό 1ο της κατηγορίας ειδικών θέσεων (Υ.Ο.Δ.Δ. 483).
6. Η υπ' αριθ. 3506/18-12-2023 απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τις παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 (ΣΣ ΚΑΠ)», (Β' 7144).

Η παρούσα εγκύκλιος αποσκοπεί στην παροχή οδηγιών και κατευθύνσεων προς τις ΟΤΔ αναφορικά με τους όρους της πρόσκλησης, τη διαδικασία υποβολής αίτησης στήριξης, τη διενέργεια διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων στήριξης (αξιολόγηση) και τους όρους επιλεξιμότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. Έκδοση πρόσκλησης

1. Σε εφαρμογή του άρθρου 12 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770), η ΟΤΔ εκδίδει πρόσκληση σύμφωνα με το συνημμένο υπόδειγμα, η οποία σε κάθε περίπτωση περιλαμβάνει τουλάχιστον τα κάτωθι:

- i. τις προκηρυσσόμενες υπο-παρεμβάσεις και τις γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής αυτών
- ii. τους δικαιούχους της υπο-παρέμβασης
- iii. τον τόπο και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις στήριξης
- iv. το συνολικό ποσό της δημόσιας ενίσχυσης που διατίθεται, τα ποσά και ποσοστά ενίσχυσης και το ανώτατο ύψος συνολικού επιλέξιμου κόστους ανά

πράξη·

v. τις προϋποθέσεις και τους όρους επιλεξιμότητας τους οποίους πρέπει να πληρούν οι δυνητικοί δικαιούχοι, καθώς και τα κριτήρια επιλογής·

vi. το υπόδειγμα της αίτησης στήριξης και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που τη συνοδεύουν·

vii. τη διαδικασία υποβολής των αιτήσεων στήριξης μέσω του ΟΠΣΚΑΠ·

viii. τις διαδικασίες για το διοικητικό έλεγχο των αιτήσεων στήριξης και τις σχετικές χρονικές περιόδους, όπως στάδια αξιολόγησης, αρμόδια όργανα, δυνατότητα, τρόπος και προθεσμίες υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής·

ix. τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων μετά την ένταξή τους στην παρέμβαση/υπο-παρέμβαση, ιδίως:

- τις υποχρεώσεις τήρησης των δεσμεύσεων που απορρέουν από την ένταξή τους στο πρόγραμμα,
- της τήρησης και παροχής των απαραίτητων στοιχείων,
- της εφαρμογής δράσεων ενημέρωσης ή δημοσιότητας, όπου απαιτείται,
- της αποδοχής ελέγχων και επιτόπιων επισκέψεων από όλα τα εθνικά και κοινοτικά όργανα, καθώς και τις προβλεπόμενες κυρώσεις σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων εκ μέρους τους·

x. τα σημεία, τα αντίστοιχα στελέχη και το διαδικτυακό τόπο για την παροχή σχετικών πληροφοριών·

xi. την ενημέρωση των ενδιαφερομένων ότι τα στοιχεία τους θα δημοσιοποιηθούν σύμφωνα με το άρθρο 98 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 και ότι τα στοιχεία ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από τις αρχές ελέγχου και διερεύνησης της ένωσης ή της χώρας. Σε κάθε περίπτωση διασφαλίζεται η τήρηση της νομοθεσίας περί προστασίας των δεδομένων (Καν. 2016/679 και Καν. 2018/1725 και τον ν. 4624/2019 (Α' 137)).

Για τη διευκόλυνση των δυνητικών δικαιούχων, η πρόσκληση δύναται να

συνοδεύεται ή να παραπέμπει σε αναλυτικό οδηγό, με λεπτομέρειες σχετικά με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες, καθώς και την παροχή διευκρινίσεων για τη συμπλήρωση και υποβολή της αίτησης στήριξης.

2. Η περίληψη της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος πρέπει κατ' ελάχιστον να δημοσιευθεί μία φορά σε μία εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας ή/και σε μια τοπική ιστοσελίδα ενημερωτικού ή ειδησεογραφικού περιεχομένου, ευρείας επισκεψιμότητας, ενώ θα πρέπει να είναι διαθέσιμη και στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ.

Η δημοσιοποίηση της περίληψης της πρόσκλησης πρέπει να περιέχει κατ' ελάχιστον:

- α) την προκηρυσσόμενη υπο-παρέμβαση,
- β) σύντομη περιγραφή της υπο-παρέμβασης με ενδεικτική παράθεση των πράξεων/ενεργειών που προβλέπει το Τοπικό Πρόγραμμα (ΤΠ),
- γ) τον επιλέξιμο προϋπολογισμό, δημόσια δαπάνη, της υπο-παρέμβασης,
- δ) τους δικαιούχους της υπο-παρέμβασης,
- ε) την ένταση ενίσχυσης της υπο-παρέμβασης,
- στ) την περιοχή εφαρμογής και την καταληκτική ημερομηνία της πρόσκλησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II. Υποβολή Αίτησης Στήριξης

Σε εφαρμογή του άρθρου 13 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770) η αίτηση στήριξης απαρτίζεται από:

1. Την ηλεκτρονική υποβολή στο ΟΠΣΚΑΠ.
2. Το Έντυπο Αίτησης Στήριξης-Υπεύθυνη Δήλωση.
3. Τα δικαιολογητικά που αναρτώνται στο ΟΠΣΚΑΠ.

Η αίτηση στήριξης περιλαμβάνει:

1. στοιχεία του αιτούντος,
2. στοιχεία και φωτογραφική απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης του

προτεινόμενου έργου, εκτός άυλων ενεργειών,

3. περιγραφή της προτεινόμενης πράξης,
4. αναλυτικό προϋπολογισμό της προτεινόμενης πράξης,
5. αριθμό δεικτών εκροών και αποτελέσματος ανά πράξη,
6. ειδικές πληροφορίες ανάλογα με την υπο-παρέμβαση στην οποία υποβάλλεται η αίτηση στήριξης,
7. δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το «εύλογο κόστος» των αιτούμενων προς ενίσχυση δαπανών [πλην των δαπανών που αναφέρονται στην παρ. 7 του άρθρου 14Γ της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770)],
8. τεκμηρίωση του είδους και του ύψους των δαπανών, ώστε να συνάδουν με τη φύση, τους στόχους και την λειτουργικότητα του επενδυτικού σχεδίου (πλην έργων που εκτελούνται με διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων),
9. τεκμηρίωση της δυνατότητας του δικαιούχου αναφορικά με τη λειτουργία-συντήρηση του έργου,
10. τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατά περίπτωση από το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις, τα οποία θα εξειδικεύονται στις επιμέρους προσκλήσεις των υπο-παρεμβάσεων,
11. συντέλεση των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων, εφόσον απαιτούνται,
12. δήλωση δικαιούχου ότι θα διευκολύνει κάθε έλεγχο από την ΟΤΔ και από τους αρμόδιους ελεγκτικούς μηχανισμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III. Διοικητικός έλεγχος αιτήσεων στήριξης (αξιολόγηση)

1. Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων στήριξης, η διαβάθμιση βαθμολόγησης του κάθε κριτηρίου, ξεκινά από το μηδέν (0), όταν έχουμε καθολική μη επίτευξή του, με μέγιστο το εκατό (100) όταν έχουμε την πλήρη επίτευξή του.

Απαγορεύεται η χρήση ενός κριτηρίου επιλογής στις περιπτώσεις όπου υπάρχει όρος επιλεξιμότητας που το καθιστά άμεσα ή έμμεσα επιτεύξιμο από το σύνολο των δυνητικών δικαιούχων. **Παράδειγμα:** Σε πράξεις όπου θέτουμε ως όρο μη επιλεξιμότητας την κερδοφορία του δικαιούχου και ως εκ τούτου του καθορισμού της έντασης ενίσχυσης από αυτό στο 100%, δεν μπορούμε να κάνουμε χρήση του κριτηρίου της ίδιας συμμετοχής, δεδομένης της μη απαίτησης ιδίων κεφαλαίων για την υλοποίηση της εν λόγω πράξης.

2. Στο πλαίσιο εξέτασης τυχόν σύγκρουσης συμφερόντων, αν η ΟΤΔ διαπιστώσει ότι κάποιος δυνητικός δικαιούχος εμπίπτει στις περιπτώσεις του ορισμού ως Μέλος ΟΤΔ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β'770), προβαίνει σε έλεγχο πληρότητας και ορθότητας του αιτήματος του δικαιούχου και ακολούθως διαβιβάζει εγγράφως τυχόν παρατηρήσεις στον αρμόδιο κατά περίπτωση ΕΦ.

Ο έλεγχος αυτός αφορά στην εξέταση της πληρότητας των καταχωρήσεων και των δικαιολογητικών που είναι υποχρεωμένος ο δυνητικός δικαιούχος να αναρτήσει στο ΟΠΚΑΠ, καθώς και στον έλεγχο τυχόν προφανών λαθών που διαπιστωθούν σε αυτά.

Αν μετά την έκδοση του πίνακα αποτελεσμάτων προκύψει οποιαδήποτε αλλαγή που καθιστά κάποιο δυνητικό δικαιούχο ως Μέλος ΟΤΔ, σύμφωνα με τον σχετικό ορισμό στο άρθρο 2 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β'770), τότε η ΟΤΔ οφείλει να ενημερώσει άμεσα τον αρμόδιο κατά περίπτωση ΕΦ.

Παράλληλα, αν διαπιστωθεί ότι εκ παραδρομής η αξιολόγηση αίτησης στήριξης Μέλους ΟΤΔ, διενεργήθηκε από την ΟΤΔ, τότε οφείλει να ενημερώσει άμεσα τον αρμόδιο κατά περίπτωση ΕΦ, προκειμένου να προβεί σε νέα αξιολόγηση και τυχόν σχετική απόφαση της ΕΔΠ θεωρείται άκυρη και πρέπει να εκδοθεί νέα χωρίς να περιλαμβάνει το συγκεκριμένο Μέλος ΟΤΔ.

Για τον ενοποιημένο πίνακα αποτελεσμάτων ή πίνακα κατάταξης δεν απαιτείται έκδοση απόφασης της ΕΔΠ.

Αν μετά την ένταξη προκύψει οποιαδήποτε αλλαγή που καθιστά κάποιον δικαιούχο ως Μέλος ΟΤΔ, η ΟΤΔ οφείλει να ενημερώσει άμεσα τον αρμόδιο κατά περίπτωση ΕΦ και να προβεί στις απαραίτητες σχετικές ενέργειες στο ΟΠΣΚΑΠ.

3. Ο αρμόδιος ΕΦ έχει την υποχρέωση διενέργειας διασταυρωτικού ελέγχου με χρήση του εργαλείου ARACHNE, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 59 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116. Ο έλεγχος αυτός αποσκοπεί στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης, απάτης και σύγκρουσης συμφερόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV. Όροι επιλεξιμότητας - Επιλεξιμότητα δαπανών

Οι όροι επιλεξιμότητας και η επιλεξιμότητα των δαπανών ορίζονται στο άρθρο 9 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770) και στην υπ' αριθ. 3506/2023 (Β' 7144) απόφασης του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τις παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 (ΣΣ ΚΑΠ)». Επισημαίνεται ότι επιλέξιμες είναι οι δαπάνες οι οποίες συνδέονται μόνο με άμεσο τρόπο με την υλοποίηση της κάθε πράξης και οι οποίες είναι απαραίτητες, ώστε η πράξη να θεωρείται ως ολοκληρωμένη και λειτουργική. Δαπάνες που δεν κρίνονται απαραίτητες για τη λειτουργικότητα της πράξης αποτελούν μη επιλέξιμες δαπάνες.

Στις περιπτώσεις κτηριακών κατασκευών, σε έργα που δεν εκτελούνται με τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στον οδηγό απλοποιημένου κόστους κτηριακών κατασκευών.

A. Επιλεξιμότητα δαπανών

1. Δαπάνες οι οποίες συνδέονται με άμεσο τρόπο με την υλοποίησης της πράξης και είναι επιλέξιμες είναι οι κάτωθι:

- α) η κατασκευή ή βελτίωση ακίνητης περιουσίας·
- β) η αγορά νέων μηχανημάτων και εξοπλισμού·

γ) οι γενικές δαπάνες όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για συμβουλές σχετικά με την περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, λοιπές μελέτες και υποστηρικτικές ενέργειες·

δ) οι δαπάνες που αφορούν σε άυλα στοιχεία, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770)·

ε) δαπάνες σύνδεσης με δίκτυα ηλεκτροδότησης, υδροδότησης, τηλεφωνίας, γεωθερμίας που πραγματοποιούνται εντός των ορίων του οικοπέδου υλοποίησης της επένδυσης·

στ) σε περιπτώσεις κατασκευαστικών έργων που εκτελούνται με αυτεπιστασία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. β του άρθρου 134 και στο άρθρο 177 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως ισχύουν κάθε φορά: αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, εφόσον αυτό προσελήφθη, για να εργασθεί αποκλειστικά για την υλοποίηση της πράξης και να απολυθεί με την ολοκλήρωσή του, λοιπές δαπάνες εφόσον τεκμηριώνεται η αναγκαιότητά τους για την υλοποίηση του έργου, κόστος προμηθειών-υπηρεσιών που προβλέπονται στην αυτεπιστασία. Οι παραπάνω αμοιβές και δαπάνες είναι επιλέξιμες και σε κατασκευαστικά έργα που δεν εκτελούνται με τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων, ενώ οι ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων που απασχολήθηκαν, είναι επιλέξιμες στην περίπτωση που την Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (ΑΠΔ) την υποβάλλει ο δικαιούχος·

ζ) η δαπάνη για την ενοικίαση χημικών τουαλετών στον χώρο υλοποίησης πράξεων πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων για την εξυπηρέτηση των παρευρισκόμενων, μόνον αν υπάρχει πρόβλεψη και για χημική τουαλέτα ΑΜΕΑ·

η) η μίσθωση εξοπλισμού, όπου αυτός κρίνεται απαραίτητος για την διενέργεια της πράξης·

θ) μεταφορά ή/και εγκατάσταση εξοπλισμού·

ι) δαπάνες οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στην τιμή αγοράς, όπως τέλη ταξινόμησης οχημάτων και εισφορά ανακύκλωσης·

ια) οποιαδήποτε άλλη κατηγορία δαπάνης κατόπιν τεκμηρίωσης.

2. Ενδεικτικά, οι δαπάνες οι οποίες δεν συνδέονται με άμεσο τρόπο με την υλοποίηση της πράξης και δεν είναι επιλέξιμες είναι οι κάτωθι:

1) Δαπάνες μίσθωσης κτιριακών εγκαταστάσεων παλαιών ή καινούργιων, ανεξάρτητα από την πιθανή προηγούμενη χρήση τους.

2) Έργα απλής συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων, υπό την έννοια των μεμονωμένων επιδιορθώσεων που ανακύπτουν από τη λειτουργία του έργου και εργασίες συντήρησης μηχανολογικού εξοπλισμού.

3) Προσωρινά έργα μη άμεσα συνδεόμενα με την εκτέλεση της πράξης (ενδεικτικά: προσωρινό υπόστεγο για την φύλαξη υλικών).

4) Πάσης φύσεως έξοδα, εισφορές, τέλη, τα οποία επιβάλλονται σε ετήσια βάση, καθώς και δημοσιονομικές επιβαρύνσεις, τόκοι, αποζημιώσεις, ασφάλιστρα υπέρ τρίτων.

5) Δαπάνες συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, ασφάλιστρα, κεφάλαιο κίνησης.

6) Αγορά μεταχειρισμένων οχημάτων και ο μεταχειρισμένου εξοπλισμού.

7) Η αγορά οχημάτων, με εξαίρεση αυτά που ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 9 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β'770). Μετά από τεκμηριωμένο αίτημα του δικαιούχου προς την ΟΤΔ, δύναται να είναι επιλέξιμη η δαπάνη για αγορά οχήματος, που δεν περιλαμβάνεται στις παραπάνω εξαιρέσεις, μετά από σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ.

8) Οι λειτουργικές δαπάνες της επένδυσης, καθώς και δαπάνες αναλώσιμων υλικών.

- 9) Η χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού/παγίων εκτός αν με την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου η κυριότητα τους περιέλθει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης.
- 10) Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) εκτός της περίπτωσης που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 9 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β'770).
- 11) Δαπάνες των υποβαλλόμενων αιτήσεων στήριξης που χρηματοδοτούνται από άλλο επενδυτικό πρόγραμμα.
- 12) Σε περιπτώσεις εκσυγχρονισμού, δαπάνες με σκοπό τη συμμόρφωση με υποχρεωτικές απαιτήσεις που προκύπτουν από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο (π.χ. αυθαίρετες κατασκευές) ή υποχρεωτικά πρότυπα.
- 13) Υπερβάσεις εγκεκριμένου κόστους εκτός από τις περιπτώσεις που έχουν γίνει αποδεκτές στο πλαίσιο αιτήματος τροποποίησης του δικαιούχου.
- 14) Αμοιβές προσωπικού για την λειτουργία της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης.
- 15) Αμοιβές καλλιτεχνών, καθώς και δαπάνες φιλοξενίας-διατροφής.
- 16) Η κατασκευή ιστοσελίδας και το hosting, αναφορικά με την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1, καθώς αποτελούν στοιχείο ενίσχυσης του δικαιούχου και δεν αφορά αποκλειστικά στην εκδήλωση.
- 17) Δαπάνες που αφορούν στα Social Media.
- 18) Δαπάνες που αφορούν σε συνήθεις παρεμβάσεις συντήρησης οδών, εκτός αν αφορούν δαπάνες αποκατάστασης του οδοστρώματος, όπως στις περιπτώσεις πράξεων σχετικές με την εγκατάσταση δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης. Επισημαίνεται ότι είναι υποχρεωτική η ασφαλόστρωση ή η τσιμεντόστρωση των οδών.

Β. Όροι επιλεξιμότητας

1. Στο πλαίσιο των πράξεων που δεν εκτελούνται με τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων και οι δικαιούχοι που τις υλοποιούν δεν αποτελούν «Αναθέτουσα Αρχή» ώστε να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 (Α' 147), η ανάθεση συμβάσεων Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, θα πρέπει να ακολουθεί διαδικασίες που να είναι σύμφωνες με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας, κατά αναλογία με τις διατάξεις του ν.4412/2016 (Α' 147).

Συγκεκριμένα, οι δικαιούχοι είναι υποχρεωμένοι, στο πλαίσιο υλοποίησης της ενταγμένης πράξης, για την ανάθεση σύμβασης Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, σε έκδοση πρόσκλησης για την εκδήλωση ενδιαφέροντος, η ανακοίνωση της οποίας να δημοσιευθεί κατ' ελάχιστον στις ιστοσελίδες του δικαιούχου (αν υφίσταται), του Δήμου όπου θα εκτελεστεί το έργο (εφόσον είναι εφικτό) και της ΟΤΔ, ή/και στον τοπικό τύπο. Για την ανάθεση, παρακολούθηση και παραλαβή του έργου ο δικαιούχος θα πρέπει να συστήσει σχετικές επιτροπές. Σε κάθε περίπτωση ο δικαιούχος μπορεί να συνάψει σύμβαση παροχής τεχνικών υπηρεσιών για τις παραπάνω διαδικασίες. Επισημαίνεται ότι οι επιτροπές θα πρέπει να αποτελούνται από άτομα που δεν συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων με τους υποψηφίους αναδόχους.

Εξαιρούνται από τη διαδικασία, συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών που η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης εμπίπτει στα όρια του άρθρου 118 «Απευθείας ανάθεση» του ν. 4412/2016 (Α' 147).

Αναφορικά με τις παραπάνω διαδικασίες η ΟΤΔ θα πρέπει να παρέχει στους δικαιούχους αναλυτικές οδηγίες και υποδείγματα, στο πλαίσιο της πρόσκλησης, ενώ ανάλογα με τις ανάγκες της μπορεί να θέσει αυστηρότερους όρους.

2. Αναφορικά με την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-4.1, είναι επιλέξιμες πράξεις που υλοποιούνται εντός οικισμών, ενώ στο πλαίσιο υλοποίησης των συγκεκριμένων πράξεων, δύναται μέρος του φυσικού αντικείμενου να αφορά σε εκτός του οικισμού

περιοχή με την προϋπόθεση ότι η συνολική πράξη στοχεύει αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των κατοίκων του οικισμού.

3. Οι κάθε είδους μελέτες δεν μπορούν να αποτελέσουν από μόνες τους πράξη, αλλά ως απαραίτητη ενέργεια για την υλοποίηση της αντίστοιχης πράξης και μόνο σε αυτή την περίπτωση μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες δαπάνες. Εξαίρεση αποτελούν οι μελέτες που συνιστούν ολοκληρωμένη πράξη της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-5.2. και για τις οποίες δεν απαιτείται η διενέργεια επιπλέον παρεμβάσεων που θα υποδεικνύονται από αυτές.

Για τα έργα που υλοποιούνται από φορείς του δημοσίου, η δαπάνη εκπόνησης των μελετών για την κατασκευή του έργου, μπορεί να είναι επιλέξιμη μόνο στην περίπτωση που ο φορέας δεν διαθέτει την τεχνική επάρκεια να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην εκπόνησή της.

Επίσης, αν η τεχνική υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής δεν πληροί τις προδιαγραφές επάρκειας για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, ακολουθούνται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως ισχύει κάθε φορά.

Σημειώνεται ότι στην παραπάνω περίπτωση εάν η αναθέτουσα αρχή συνάψει σύμβαση παροχής τεχνικών υπηρεσιών για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, το κόστος της εν λόγω σύμβασης είναι επιλέξιμο, υπό τον όρο ότι αφορά στο χρονικό διάστημα από την υποβολή της αίτησης στήριξης και μέχρι την ολοκλήρωσή του έργου, λαμβάνοντας υπόψη τα οριζόμενα στην παρ. 9 του άρθρου 14Γ της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770).

Επισημαίνεται ότι για τις προτεινόμενες πράξεις που εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, αποτελεί κριτήριο αποκλεισμού η μη ύπαρξη εγκεκριμένης οριστικής μελέτης του έργου.

Για τα έργα που αφορούν σε αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση και ανάδειξη οικισμού ή τμήματος αυτού, στο πλαίσιο των παρεμβάσεων δημοσίου χαρακτήρα,

πρέπει να υφίσταται μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, το περιεχόμενο της οποίας θα εξειδικευτεί στην πρόσκληση. Κατά προτεραιότητα εντάσσονται περιοχές στις οποίες έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (όπως ύδρευσης, αποχέτευσης).

4. Όταν η ένταση ενίσχυσης είναι στο 100% των επιλέξιμων δαπανών, η πρόσβαση στις επιχορηγούμενες υποδομές από το ευρύ κοινό πρέπει να παρέχεται δωρεάν ή το τυχόν αντίτιμο, να καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους της δραστηριότητας, όπως αυτό προκύπτει από την αίτηση στήριξης, να μην μεταβάλλει τον μη οικονομικό της χαρακτήρα και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία, ενώ για παρεμβάσεις που έχουν ως παραδοτέο κάποιο προϊόν, πρέπει να αναγράφεται ότι αυτό διανέμεται δωρεάν.

5. Δεν είναι επιλέξιμες πράξεις που με άμεσο ή έμμεσο τρόπο προκαλούν επιχειρηματικό/ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην περιοχή εφαρμογής ή στους φορείς και τους επαγγελματίες/ιδιώτες που δραστηριοποιούνται σε αυτή, δεδομένου ότι στην αντίθετη περίπτωση αποτελούν κρατική ενίσχυση που θίγει τον ανταγωνισμό. Συνεπώς δεν μπορούν να ενταχθούν πράξεις οι οποίες προβάλουν μια περιοχή με στόχο την προσέλκυση τουριστών/επισκεπτών ή/και εξυπηρετούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο ιδιωτικά συμφέροντα, σε τέτοιο βαθμό που να επηρεάζεται ο ανταγωνισμός.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-4.2 δεν είναι επιλέξιμη η διοργάνωση και η συμμετοχή σε εκθέσεις, η διοργάνωση, η συμμετοχή με τουριστικούς operators.

6. Στο πλαίσιο της παρ. 7 του άρθρου 9 της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770), παρέχονται διευκρινίσεις σχετικά με το χρόνο προσκόμισης των σχετικών ιδιωτικών συμφωνητικών ή προσύμφωνων. Κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης, υποβάλλονται εν ισχύ συμφωνητικά ή προσύμφωνα μίσθωσης/παραχώρησης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου, υπό την προϋπόθεση προσκόμισης των

συμφωνητικών ή συμβολαίων, εντός του χρονικού διαστήματος που ορίζεται στην πρόσκληση.

Συνημμένα: 1.Υπόδειγμα Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων Έργων Δημοσίου Χαρακτήρα, με τα συνημμένα αυτής
2. Λίστα για Θεμελιώδη Δικαιώματα
3. Δήλωση μη σύγκρουσης συμφερόντων

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΟΔ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ